

ร่าง แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (ปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2566 - 2580)

ส่วนแผนงานและประมวผล กองจัดการคุณภาพน้ำ

แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับ 2) ประเด็นที่ 19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ โดยยึดหลักแนวทางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ พื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ ดังนี้ “ ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดอุปโภค บริโภค น้ำเพื่อการผลิตมั่นคง ความเสียหายจาก อุทกภัยลดลง คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ภายใต้การพัฒนาอย่างสมดุล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ” แบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการน้ำอุปโภค บริโภค 2) การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต 3) การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย 4) การจัดการคุณภาพน้ำ และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ 5) การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม และป้องกันการพังทลายของดิน และ 6) การบริหารจัดการ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2562 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2562

หลังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ ดังกล่าว มาเป็นระยะเวลา 5 ปี พบว่า ยังไม่สามารถดำเนินงานได้ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกัน การกำหนดเป้าหมายไม่ครอบคลุมเรื่องการถ่ายโอนภารกิจ และไม่สะท้อนต่อการแก้ไขปัญหาได้ตรงกับความต้องการในพื้นที่ได้ทั้งหมด คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ จึงมอบหมายให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ปรับปรุงกรอบแนวทางและค่าเป้าหมายของแผนแม่บทฯ เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2564 โดยมีแนวทางการปรับปรุง ดังนี้

- การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านทรัพยากรน้ำ สิ่งที่แตกต่างกันจากแผนเดิม คือ โรคระบาด COVID-19/ แรงงานคืนถิ่น การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ มาตรการแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Nature Base Solution) น้ำในเศรษฐกิจหมุนเวียนและการฟื้นตัว (Circular Economy) การปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem-based Adaptation หรือ EbA) และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการบริหารจัดการน้ำ (Digital&Technology) ซึ่งจะสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการขับเคลื่อนเชิงดิจิทัล

- นำกรอบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 13 เข้ามาปรับปรุงด้วย รวมถึงกรอบ SENDAI Frame Work (การลดปัญหาจากภัยต่างๆ) และ BCG ซึ่งเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล

- ปรับปรุงกรอบแนวทางการพัฒนา เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อม จึงกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศทรัพยากรน้ำ เพื่อให้เข้ากับ พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และสอดคล้องกับภารกิจของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- การกำหนดเป้าหมายแต่ละระยะโดยนำงบประมาณมาพิจารณา เพื่อให้การดำเนินการสอดคล้องกับความเป็นจริง และกำหนดกรอบวงเงินเบื้องต้นในแต่ละลุ่มน้ำเข้ามาประยุกต์รวม เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดค่าเป้าหมายให้มีความแม่นยำมากขึ้น

จากขั้นตอนการปรับปรุงต่างๆ จึงได้มีการกำหนดแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (ปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2566 - 2580) จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. แผนแม่บทด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค กำหนด 4 กลยุทธ์ คือ
 - 1.1 การพัฒนา ขยายเขตระบบประปาและเพิ่มประสิทธิภาพประปาหมู่บ้าน
 - 1.2 การพัฒนาประปาเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ

- 1.3 การพัฒนาน้ำอุปโภคบริโภคให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม
- 1.4 การประหยัดน้ำในทุกภาคส่วน
2. แผนแม่บทด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงน้ำภาคการผลิต กำหนด 6 กลยุทธ์ คือ
 - 2.1 การจัดการด้านความต้องการภาคการเกษตร และภาคอุตสาหกรรม
 - 2.2 เพิ่มประสิทธิภาพโครงการแหล่งน้ำ และระบบส่งน้ำเดิม
 - 2.3 การจัดหาพื้นที่น้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน
 - 2.4 พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ/ระบบส่งน้ำใหม่
 - 2.5 การเพิ่มผลิตภาพมูลค่าภาคการผลิต
 - 2.6 เพิ่มต้นทุนน้ำในอ่างเก็บน้ำและพื้นที่เกษตรโดยปฏิบัติการฝนหลวง
3. แผนแม่บทด้านที่ 3 การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย กำหนด 5 กลยุทธ์ คือ
 - 3.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ
 - 3.2 ป้องกันน้ำท่วมชุมชน
 - 3.3 การจัดการพื้นที่น้ำท่วม/พื้นที่ชะลอน้ำ
 - 3.4 การสนับสนุนการปรับตัวและเผชิญเหตุ
 - 3.5 การปรับปรุงเขื่อนเพื่อเพิ่มการระบายน้ำรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ
4. แผนแม่บทด้านที่ 4 การอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศทรัพยากรน้ำ กำหนด 5 กลยุทธ์ คือ
 - 4.1 การอนุรักษ์พื้นที่ป่าเสื่อมโทรม
 - 4.2 การป้องกันและลดการชะล้างพังทลายของดิน
 - 4.3 การเพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัดและควบคุมการระบายน้ำเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม
 - 4.4 การรักษาสมดุลของระบบนิเวศ
 - 4.5 อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ
5. แผนแม่บทด้านที่ 5 การบริหารจัดการ กำหนด 4 กลยุทธ์ คือ
 - 5.1 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย
 - 5.2 ส่งเสริมองค์กรและการมีส่วนร่วม
 - 5.3 จัดทำเครื่องมือในการบริหารจัดการ
 - 5.4 จัดทำงบประมาณและการเงิน

คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบต่อร่างแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (ปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2566 - 2580) เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2565 และจะมีการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบ โดยคาดว่าจะมีการประกาศใช้ประมาณเดือนเมษายน 2566